

RABHADH

CAITHFEAR an Ceistpháipéar seo a chur ar ais le do fhreagarleabha(i)r ag deireadh an scrúdaithe, nó caillfear marcanna.

Scríobh do Scrúduimhir anseo ⇒

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2015

DÉ CÉADAOIN, 17 MEITHEAMH – MAIDIN 09.30 - 12.00

EACNAMAÍOCHT TALMHAÍOCHTA – ARDLEIBHÉAL (320 Marc)

Freagair **cúig cheist déag** as Cuid 1 agus **ceithre** cheist as Cuid 2.
Níor cheart duit níos mó ná uair an chloig a chaitheamh le Cuid 1.

Cuid 1 (120 marc)

Freagair **cúig cheist déag**.
Scríobh na freagraí sna spásanna atá ann dóibh.
Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc (8 marc).

Cuid 2 (200 marc)

Freagair **ceithre** cheist.
Scríobh na freagraí i do fhreagarleabha(i)r.
Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc (50 marc).
Ná scríobh freagraí Chuid 2 ar an gceistpháipéar seo.

**NÁ DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A THABHAIRT AR AIS LEIS AN/NA
(bh)FREAGARLEABHA(I)R A ÚSÁIDTEAR CHUN NA CEISTEANNA I gCUID 2 A FHREAGAIRT.**

Cuid 1 (120 marc)

Freagair **cúig cheist déag**.

Scríobh na freagraí sna spásanna atá ann dóibh.

Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc (8 marc).

1. Cé acu fíor nó bréagach atá **gach** ceann de na ráitis seo a leanas?
(Cuir tic (✓) le freagra **amháin i ngach** cás.)

	Fíor	Bréagach
(i) Is eolaíocht shóisialta í an eacnamaíocht.	☐	☐
(ii) Tá an soláthar iomlán de thalamh talmhaíochta an-leaisteach ó thaobh an phraghais de.	☐	☐
(iii) Is féidir le ballstáit an AE tarraingt siar as an gComhbheartas Talmhaíochta.	☐	☐
(iv) Is í an Phríomh-Oifig Staidrimh a dhéanann an Suirbhé Náisiúnta Feirme.	☐	☐

2. Cuir **ciorcal** thart ar an bhfocal cú **i ngach cás** chun an ráiteas seo a leanas a chríochnú.

Ar mhargadh lániomaíoch, bíonn cruth **ingearach /cothrománach** ar chuar an éilimh ar tháirge nó ar sheirbhís gach gnólachta ar leith, agus bíonn luach phraghasleaisteachas an éilimh cothrom **le náid / le héigríoch**.

3. Mínigh an téarma ‘Fás Geilleagrach’.

4. Sainmhínigh an téarma cuntasáíochta ‘Glanfhiúchas’ i gcomhthéacs na feirmeoireachta **agus** luaigh cé acu ráiteas airgeadais as an liosta thíos ina mbeifeá ag súil leis an téarma sin.
(Cuir tic (✓) le freagra **amháin**.)

(i) **Sainmhíniú:** _____

(ii) **Ráiteas airgeadais:**
Comhardú trialach Cuntas brabúis & cailiteanais Clár comhardaithe

5. Sainmhínigh an téarma ‘Ionchur Idirmheánach’ **agus** liostaigh **dhá** shampla de as an talmhaíocht.

(i) **Sainmhíniú:** _____

(ii) **Sampla 1:** _____ **Sampla 2:** _____

6. Taispeánann an tábla thíos sraith praghsanna ar an gcaoireoil. Ríomh na luachanna ar **A** agus **B** thíos atá in easnamh.

Bliain	1 (bonnbhliain)	2	3	4
Praghas (€/100 kg)	240	264	276	B
Innéacs Pragsanna	100	A	115	150

A: _____

B: _____

7. Luaigh **dhá** shlí a gcuireann an talmhaíocht le sochaí na hÉireann, **seachas** cur leis an ngeilleagar.

(i) _____

(ii) _____

8. Cén t-athrú ba chóir a theacht ar an bpá sa talmhaíocht agus ar an lucht oibre a fhostaítear de thoradh ar mhéadú ar sholáthar an luchta oibre sa talmhaíocht? (Cuir tic (✓) le freagra **amháin i ngach** cás.)

	Méadú	Laghdú	Gan Athrú
(i) Pá	☐	☐	☐
(ii) Lucht oibre a fhostaítear	☐	☐	☐

9. Cuir an neasluch ceart in iúl i gcás gach ceann a leanas de staitisticí náisiúnta na hÉireann in 2013. (Cuir tic (✓) le freagra **amháin i ngach** cás.)

	€bn	€bn	€bn
(i) Caiteachas iomlán na nAoníocaíochtaí Feirme	0.7 ☐	1.2 ☐	3.2 ☐
(ii) Luach na n-easpórtálacha agrairbhia	1.4 ☐	5.5 ☐	10.0 ☐

10. Ainmnigh trí thionscal a chomhdhéanann an Earnáil Phríomhúil in Éirinn.

(i) _____ (ii) _____ (iii) _____

11. Cén cineál earra a bhfuil cur síos air **i ngach ceann** de na ráitis seo a leanas? (Cuir tic (✓) le freagra **amháin i ngach** cás.)

	Gnáthearra	Earra Lagmheasa
(i) Leantar méadú céatadánach ar ioncam le méadú céatadánach ar an gcainníocht a éilítear.	☐	☐
(ii) Leantar méadú céatadánach ar ioncam le laghdú céatadánach ar an gcainníocht a éilítear.	☐	☐

12. Cén cineál eagraíochta é gach ceann díobh seo a leanas? (Cuir tic (✓) le freagra **amháin i ngach** cás.)

	Cuideachta phoiblí	Comhlacht státurraithe	Comhlacht deonach
(i) An Bord Bia	☐	☐	☐
(ii) Glanbia	☐	☐	☐
(iii) Macra na Feirme	☐	☐	☐

13. Ainmnigh **dhá** chineál íocaíochtaí díreacha a fhaigheann feirmeoirí na hÉireann faoin gComhbheartas Talmhaíochta.

(i) _____ (ii) _____

14. Luaigh buntáiste iomaíoch **amháin** atá ag táirgeadh gránbharr in Éirinn.

15. Cuir **ciorcal** thart ar an gceann díobh seo a leanas **nach** toisc tháirgeachta é **agus** tabhair fáth le do fhreagra:

(i) *Talamh Saothar Pá Caipiteal Bainistíocht/Fiontraíocht*

(ii) Fáth: _____

16. Cén tionchar is dócha a bheadh ag titim ghinearálta ar luach an euro in éadan airgeadraí eile ar **gach ceann** díobh seo a leanas? (Cuir tic (✓) le freagra **amháin i ngach cás**.)

Méadú Laghdú Gan athrú

(i) Praghas táirgí déiríochta na hÉireann in ollmhargaí na Gearmáine

(ii) An chainníocht d'uaineoil na hÉireann a éilfonn tomhaltóirí na Ríochta Aontaithe.

17. 'Ba chóir caiteachas caipitiúil a leathadh thar roinnt blianta sna cuntais feirme agus cuid den chostas a iontráil gach bliain faoin gceannteideal **A**, agus is gnách úsáid a bhaint as modh an mhéid chothroim nó as modh **B** chun é a ríomh'. Scríobh síos na focail chuí do **A agus B** atá in easnamh.

A. _____

B. _____

18. Luaigh **dhá** athróg, **seachas** a phraghas, a mbíonn tionchar acu ar an gcainníocht de tháirge talmhaíochta a éilítear.

(i) _____

(ii) _____

19. Luaigh **dhá** shlí ar féidir le feirmeoirí na hÉireann teicneolaíocht na faisnéise agus na cumarsáide (ICT) a úsáid chun bainistíocht na talún a fheabhsú.

(i) _____

(ii) _____

20. Luaigh deis **amháin** agus bagairt **amháin** d'earnáil na feola in Éirinn a d'fhéadfadh teacht chun cinn as cainteanna an AE le Stáit Aontaithe Mheiriceá faoin tsaorthrádál.

Deis: _____

Bagairt: _____

NÁ DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A THABHAIRT AR AIS LEIS AN/NA
(bh)FREAGARLEABHA(I)R A ÚSÁIDTEAR CHUN NA CEISTEANNA I gCUID 2 A FHREAGAIRT

Cuid 2 (200 marc)

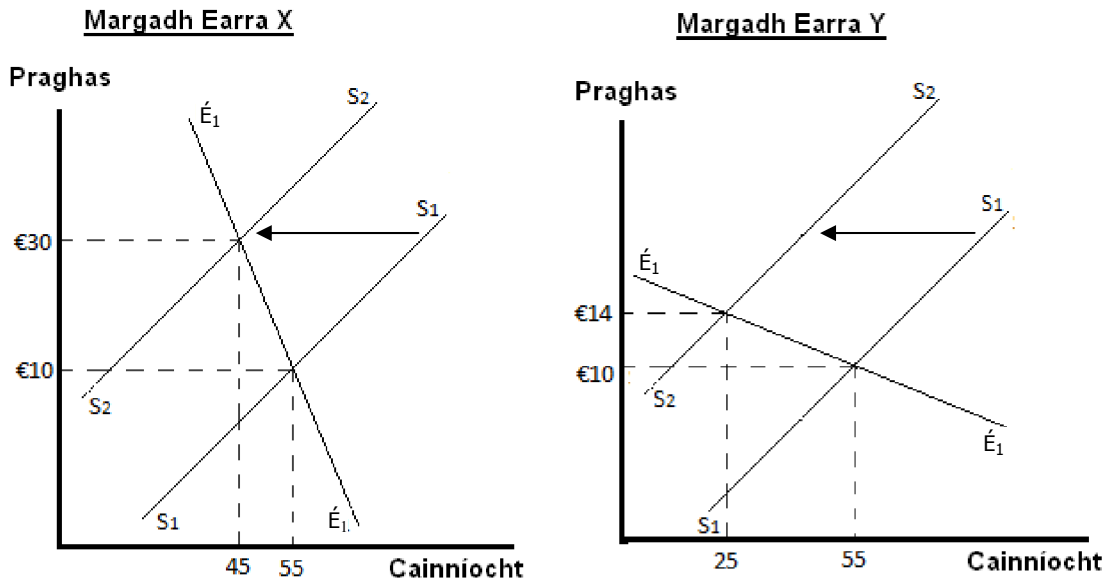
Freagair **ceithre** cheist.

Scríobh na freagraí i do fhreagarleabha(i)r.

Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc (50 marc).

Ná scríobh freagraí Chuid 2 ar an gceistpháipéar seo.

1. Taispeánann na léaráidí thíos cuar an éilimh (E_1 E_1) agus cuar an tsoláthair (S_1 S_1) i gcás dhá earra, X agus Y, sna margáí.

- (a) Bogann cuar an tsoláthair sa dá mhargadh ar chlé (S_1 S_1 go S_2 S_2).
- (i) Mínigh cé acu méadú nó laghdú ar an soláthar a léiríonn sé sin.
- (ii) Tabhair breac-chuntas ar **thrí** chúis a d'fhéadfadh a bheith leis an mbogadh sin sa soláthar.
- (b) I gcás Earra X agus Earra Y araon:
- (i) Ríomh Praghasleasteachas an Éilimh (PED) a léirítear leis an mbogadh sa soláthar **agus** luaigh cé acu praghasleasteach nó praghas-neamhleasteach atá **gach** earra acu.
- (ii) Ríomh **an t-athrú** san ioncam iomlán a chruthaítear leis an mbogadh sa soláthar de **gach** earra díobh.
- (c) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** thoisic a mbíonn tionchar acu ar phraghasleasteachas an éilimh ar earra. **[50 marc]**
2. (a) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** argóint a thacaíonn le hidirghabháil an rialtais in earnáil na feirmeoireachta.
- (b)

I gCáinainnéis 2015, thug Rialtas na hÉireann isteach roinnt beart cánach a bhí dírithe ar fheirmeoirí. San áireamh sna bearta sin bhí:

 - Méadú 50% ar thairseacha na díolúine ó Cháin Ioncaim ar ioncam ó **thalamh ar léas**.
 - Díriú níos fearr ar fhaoiseamh ó Cháin ar Fháiltais Chaipitiúla (CAT) sa talmhaíocht i leith feirmeoirí gníomhacha i gcás maoin talmhaíochta a fhaigheann siad mar bhronntanas nó le hoidhreacht seachas feirmeoirí neamhghníomhacha.
- Déan plé ar an dóigh a bhféadfadh an **dá** bheart atá luaite sa bhosca thuas cuidiú chun tacú le forbairt earnáil rathúil talmhaíochta in Éirinn.
- (c) *Bhí trí phríomhchuspóir ag Clár Forbartha na Tuaithe, 2007-13: iomaíochas fheirmeacha na hÉireann a fheabhsú; cosaint don chomhshaol a chur chun cinn; agus cáilíocht na beatha i gceantair tuaithe a fheabhsú.*
 Tabhair breac-chuntas ar scéim thacaíochta **amháin** a tugadh isteach faoin gclár seo chun **gach** ceann de na cuspóirí sin a chur i gcrích. **[50 marc]**

3. (a) Taispeánann an tábla thíos an t-aschur agus na costais ar fheirm dhéiríochta Sheáin.

Aschur ('000 lítear)	0	2	4	6	8	10
Iomlán na gCostas (€)	100	150	200	350	700	1200

Glac leis go dtuilleann Seán ioncam €100 ar gach 1,000 lítear bainne a tháirgtear.

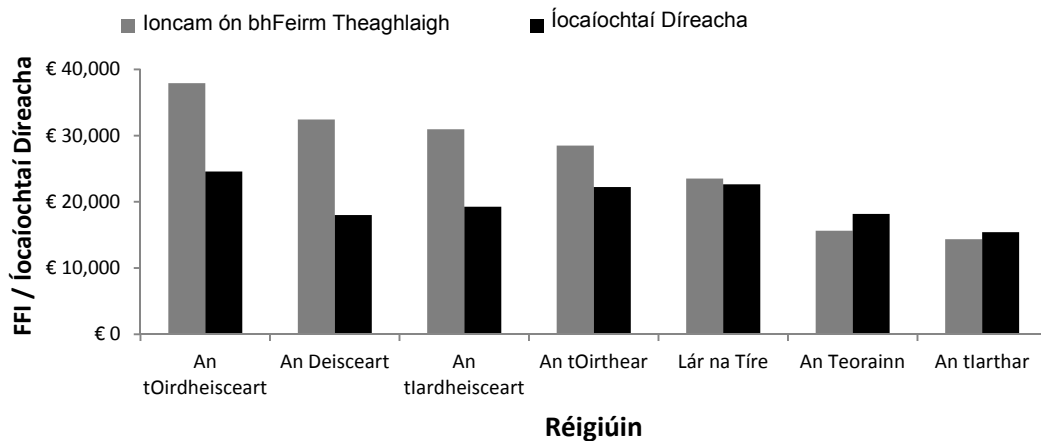
Ar **ghraf amháin**, an t-aschur ar an *x*-ais agus an costas/ioncam ar an *y*-ais, breac **gach ceann** díobh seo a leanas. (Is ceadmhach grafpháipéar a úsáid chun an cheist seo a dhéanamh.)

- (i) Iomlán na gcostas (cuir an lipéad **CI** ar an gcuar).
- (ii) An t-ioncam iomlán (cuir an lipéad **II** ar an gcuar).
- (iii) Iomlán na gcostas seasta (cuir an lipéad **CS** ar an gcuar).
- (iv) Iomlán na gcostas athraitheach (cuir an lipéad **CA** ar an gcuar).
- (b) Agus tú ag tagairt don ghráf a tharraing tú i gcuid (a):
- (i) Cé acu an gearrthéarma nó an fadtéarma a léirítear sa ghráf? Tabhair fáth le do fhreagra.
- (ii) Mínigh cén fáth a dtosaíonn na costais athraitheacha ag méadú de réir cainníochtaí níos mó i ndiaidh 4,000 lítear bainne a tháirgeadh.
- (iii) Cuir in iúl ar do ghráf an leibhéal aschuir ar a ndéanann Seán a uasbhrabús. Tabhair fáth le do fhreagra.

[50 marc]

4. Taispeánann an bharrachairt thíos an meánioncam ón bhfeirm theaghlaigh (FFI) agus figiúirí na n-íocaíochtaí díreacha le feirmeoirí na hÉireann, de réir réigiúin, in 2013.

An Meánioncam ón bhFeirm Theaghlaigh (FFI) agus Íocaíochtaí Díreacha de réir an Réigiúin in Éirinn 2013

- (a) (i) Agus an t-eolas sa bharrachairt thuas á úsáid agat, déan cur síos ar na príomhdhifríochtaí idir na réigiúin maidir leis an meánioncam ón bhfeirm theaghlaigh **agus** maidir leis na híocaíochtaí díreacha a fuarthas.
- (ii) Tabhair breac-chuntas ar **thrí** chúis a bhfuil na difríochtaí réigiúnacha seo ann.

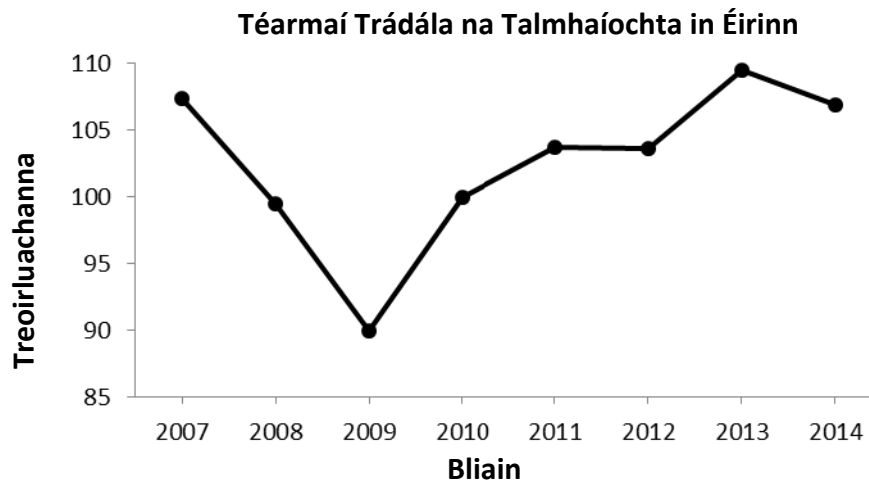
- (b) “Ó 1984 i leith, tá tionscal [na déiríochta] ag obair taobh istigh de thimpeallacht cuótaí. Bainfear na ceangail den tionscal i mí Aibreáin seo chugainn agus ina dhiaidh sin beidh meascán de dheiseanna iontacha agus de dhúshláin roimh na comhpháirtithe uile.”

An tAire Simon Coveney, Comhdháil Náisiúnta na Déiríochta, 2014

Déan plé ar na deiseanna **agus** ar na dúshláin a d’fhéadfadh a bheidh roimh fheirmeoirí déiríochta na hÉireann i ndiaidh córas na gcuótaí a chur ar ceal.

[50 marc]

5. (a) Mínigh cad a chiallaíonn ‘**Téarmaí Trádála**’ na talmhaíochta agus tabhair breac-chuntas ar an dóigh a ríomhtar iad.
- (b) Mínigh an tionchar is féidir a bheith ag meath sna téarmaí trádála ar fháltas airgeadais na bhfeirmeoirí.
- (c) Léiríonn an graf thíos téarmaí trádála na talmhaíochta in Éirinn ó 2007 go 2014. Déan cur síos ar na treochtaí a léirítear sa ghráf agus tabhair breac-chuntas ar chúiseanna a d’fhéadfadh a bheith leis na treochtaí sin.

[50 marc]

6. Léigh an t-eolas a thugtar thíos agus freagair na ceisteanna a leanann é.

Tá Sorcha ag smaoineamh ar roinnt foirgneamh feirme nach bhfuil in úsáid faoi láthair a athchóiriú agus siopa feirme a bhunú. Tá sí ag pleanáil mairteoil an 50 bodóg a thógann sí ar a feirm gach bliain a dhíol. Is iad seo a leanas sonraí airgeadais an tsiopa nua feirme:

- Measann Sorcha go mbeidh ioncam €8.50 an kg ó na bodóga sa siopa feirme, agus go bhfaighidh sí 300 kg feola ar an meán ó gach bodóg. Ioncam €3.85 an kg feola a thuillfeadh Sorcha dá gcuirfeadh sí a cuid bodóg chuig monarcha phróiseála, €500 a chosnódh sé iad a iompar ann.
- Tá sé socraithe ag Sorcha go ndéanfaidh seamlas áitiúil búistéireacht ar na bodóga ar €100 an cloigeann chun an mhairteoil a ullmhú don siopa feirme. Déanfaidh an seamlas an fheoil a phacáistiú chomh maith ar chostas €1,000 breise san iomlán.
- Gheobhaidh Sorcha iasacht, a chosnódh €240 in aghaidh na míosa, chun na foirgnimh feirme atá ann faoi láthair a athchóiriú mar shiopa feirme. Sa chás nach mbunaíonn sí siopa feirme, thiocfadh le Sorcha na foirgnimh seo a ligean ar léas le feirmeoir eile ar €1,000 in aghaidh na bliana.
- Cosnódh sé €200 in aghaidh na míosa chun an siopa a réachtáil, solas, teas agus árachas san áireamh. Tá Sorcha ag pleanáil duine a fhostú chomh maith ar feadh 40 seachtain sa bhliain ar €400 sa tseachtain chun cuidiú le réachtáil an tsiopa.

- (a) Agus tú ag úsáid an eolais thuas, déan **páirtbhuiséad** a dhréachtú don siopa nua feirme sa chéad bhliain dó i mbun gnó. Cuir san áireamh más cuí an t-ioncam a ligtear ar ceal agus na costais a spáráiltear. Ríomh an t-easnamh iomlán **nó** an barrachas iomlán a ghinfear.
- (b) Seachas pleanáil airgeadais, déan plé ar **thrí** thoisic ar chóir do Shorcha iad a chur san áireamh chomh maith sula mbeartaíonn sí ar shiopa feirme a bhunú.

[50 marc]

NÁ DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A THABHAIRT AR AIS LEIS AN/NA (bh)FREAGARLEABHA(I)R A ÚSÁIDTEAR CHUN NA CEISTEANNA I gCUID 2 A FHREAGAIRT

Leathanach Bán